

Välkomna till Geoenergidagen. Den här branschens egen högtidsdag. Det är här som branschen samlas och kan samspråka om senaste nyheterna, knyta kontakter och diskutera senaste forskningsrönen. Geoenergidagen görs för fjärde året och för oss är det uppenbart att den är fastslagen som en självklar branschdag för alla dem som verkar eller är intresserade av geoenergi.

Jag heter Johan Barth och är VD för Svenskt Geoenergicentrum, som nu också är inne på sitt fjärde år som organisation. Och vilken resa vi har gjort!

På denna korta tid har Svenskt Geoenergicentrum, inledningsvist med visst trevande, levererat kurser, myndighetsrapporter, utbildningar på olika nivåer, hållit föreläsningar och spridit kunskap både på universitet, högskolor och för företag, varit ansvarig för utgivningen av tidningen Svensk Geoenergi, fungerat som remissinstans, arrangerat seminarier, bevakat nationella såväl som internationella kongresser, insamlat och delgivit forskningsresultat, gett ut riktlinjer för branschen och sist men inte minst, genomfört ett par Geoenergidagar. Det är inte dåligt!

I centrum för Geoenergicentrum står en kvinna som inte bara är synnerligen trevlig – hon är ytterst kompetent. Jag tycker att Signhild Gehlin är värd en alldeles egen applåd!

Min inledning är till för att hälsa er välkomna men också för att ge min syn på vart geoenergin är på väg i samhället. Vad är trenden och vilka är hoten och inte minst möjligheterna. Kanske en klassisk SWOT-analys av läget helt enkelt!

Jag skulle nog vilja börja med ett av de största hoten vi har haft inom den här industrin sedan tekniken togs i drift. Och det är det uppmärksammade Växjömålet.

Växjö kommun som äger det lokala fjärrvärmebolaget till 100 procent och som har satt upp krav att i vissa områden är det ENBART den lokala fjärrvärmen som är tillåten. Konkurrensverket drev målet i Stockholms Tingsrätt efter en anmälan från Geotec. När vi för ett år sedan stod här och informerades om läget i Växjö var det få, åtminstone här inne, som trodde att Stockholms Tingsrätt skulle döma till Växjö kommuns fördel. Men de gjorde de. Domen föll i slutet av november 2015. Anledningen är rätt speciell och visar på vissa brister i lagstiftningen. Lite raljant och förenklat skulle man kunna säga att Tingsrätten inte fann tillräckligt stöd i lagen och eftersom inte kommunen bedrev vare sig brunnsborrning eller installerade värmepumpar fanns det ingen konkurrerande verksamhet.....

Konkurrensverket bestämde rätt omedelbart att man skulle överklaga till nästa instans; Marknadsdomstolen.

Bara några dagar efter Almedalsveckan, där Geotec genomförde ett seminarium tillsammans med Dagens Industri blev vi kontaktade av Konkurrensverket som lät meddela att man lägger ner talan gentemot Växjö kommun. Anledningen var att man inte fann tillräckligt stöd i lagstiftningen. Även om man från både Konkurrensverkets och Tingsrättens sida var tydliga med att man ansåg att konsumenter och näringsidkare på flera marknader skadades av kommunens förfarande.

Domen som därmed vann laga kraft har nu skapat ett prejudikat för kommuner att inrätta fjärrvärmeområden och därmed förbjuda all konkurrens med andra energileveranser. Solfångare som värmepumpar av alla slag. Även om förfaringssättet inte är vedertaget bland Sveriges kommuner – Gudskelov – och att åsikter om Växjö's agerande inte anses vara accepterat i andra kommuner, öppnar det ändå upp för att det sprider sig.

Nu är inte sista ordet sagt. Vi är några branschaktörer som arbetar med fallet, men vi återkommer i frågan.

Jag tror på den enskilde individens rätt att få förfara över sin egen fastighets energileverans. Det bästa och starkaste medlet är oftast ekonomin. Vill lagstiftaren att man av någon anledning inte skall använda biobränsle, har denne att höja skatten på densamme. Men konkurrens MÅSTE ske på lika villkor.

När vi känner att det här hotet mot det som vi står upp och brinner och arbetar för växer, finns det ändå ljusglimtar. Vi på Svenskt Geoenergicentrum, med Signhild i spetsen, har under det senaste året märkt ett tydligt intensivare intresse från både politiker på riksdagsplanet och myndigheter. Jag är säker att Signhild kommer in på det när hon berättar om det senaste året. MEN – vi har idag ett fint samarbete med Energimyndigheten om geoenergi, vi innehar ordförandeposten i Effsys Expand, har ett tätt samarbete med SP, Sveriges Forskningsinstitut, om en innovationsagenda och har därtill fått ett uppdrag av SKL, Sveriges Kommuner och Landsting, att ta fram en handledning i geoenergi för SKL:s medlemmar. Otroligt hedrande och ett kvitto på att Svenskt Geoenergicentrum har satt sin prägel på den allmänna kompetensen i samhället.

Ytterligare en yttring från myndigheterna är den nyligen släppta rapporten från SGU, "Geologisk information för geoenergi" – där SGU beskriver vilken typ av informationsskatt de besitter och vad den är viktig för. Jag tycker att det är hedrande för en myndighet att man tar den här teknologin till sig och vill förvalta och förmedla kunskap. För att det skall alla vara medvetna om – den information som SGU sitter på är ytterst väsentlig för att geoenergin i grund och botten skall kunna konstrueras och dimensioneras på rätt sätt. Även om man normalt behöver göra egna utredningar om markförhållandena för lite större anläggningar, så finns där en viktig grund inom SGU. Och den är tillgänglig för alla!

I samband med att rapporten togs fram, gav Svenskt Geoenergicentrum synpunkter innehållet. En sak som vi skiljde oss i uppfattning om, är VAR energin kommer från i en geoenergianläggning. Det kan tyckas att det är oviktigt i sammanhanget, men retoriskt har det viss betydelse. Det är också en av anledningarna att vi har en programpunkt som just tar upp den frågeställningen. Jag tycker att det är intressant med diskussionen inom den här gruppen. Det är en tämligen akademisk sådan, men rätt rolig ändå.....!

Jag tror på att den här branschen, som är rätt liten om man ser till antalet som är aktiva, behöver Svenskt Geoenergicentrum. Här möts ni – forskare, konsulter, entreprenörer, organisationer och myndigheter - och kan diskutera och utbyta erfarenheter på en arena. Inom geoenergin, som är ett ganska komplext ämne egentligen rymms allt från värmepumpsteknik, inomhusklimat, kollektorteknik, hydrogeologi, termodynamik och kanske borrhningsteknik. Det finns ingen chans att ETT säte har all den kompetensen samlad. Därför behövs den här arenan och att forskning, utveckling och utförande sker där kompetensen är som störst.

Jag skulle vilja avsluta den här spaningen med att anknyta till början – nämligen fjärrvärme. Inte distributionssättet i sig, utan snarare leverantören. Det har nämligen seglat upp en ny aktör på den svenska geoenergimarknaden. En aktör som är känd för sina kraftvärmeverk och en av de största energileverantörerna på marknaden – EON.

EON storsatsar nu på geoenergi och från ett branschperspektiv är det glädjande och det visar också att det finns fler "marknader" bakom hörnet. De traditionella systemen där fastighetsägaren beställer och låter utföra en egen anläggning kanske kompletteras om några år med att fjärrvärmebolagen har lågtemperaturnät med geoenergi som bas.

Jag tror i varje fall att trots domen i Växjömålet, kommer geoenergin inte att fasas ut eller trängas undan i ett längre perspektiv. Användningsområdena är för många, leverans av både kyla och värme, osynligheten, konkurrensmöjligheten, hållbarhetsperspektivet och inte minst den oftast goda ekonomin kommer alla att bidra med geoenergins överlevnad och att den fortsätter att kraftigt bidra med förnybar energi i hållbara system.

JB